

WSTĘP

Oddajemy do rąk Czytelników publikację *Społeczne i historyczne konteksty funkcjonowania mediów*, która stanowi pokłosie ogólnopolskiej konferencji naukowej przygotowanej przez Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu i Sekcję Historii Mediów Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej. Konferencja, zorganizowana w maju 2014 roku w murach Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu oraz w zabytkowych wnętrzach Muzeum Prasy Śląskiej im. Wojciecha Korfantego w Pszczynie, stanowiła okazję do refleksji naukowej nad zjawiskami i faktami tworzącymi historię mediów i komunikacji masowej oraz ewolucją prasy, od czasów najdawniejszych po współczesność. Konferencja miała pomóc w znalezieniu odpowiedzi na pytania, jak zmieniały się media na przestrzeni wieków oraz w jaki sposób owe przeobrażenia wpłynęły na rzeczywistość społeczną w różnych jej wymiarach, w tym zwłaszcza w wymiarze politycznym i kulturowym. Temu też służy niniejsza publikacja, w której pomieszczono artykuły, studia i szkice przygotowane przez uczestników sosnowiecko-pszczyńskiej konferencji.

Aby zrozumieć funkcjonowanie współczesnych mediów i logikę działania innych aktorów konstytuujących rynek środków masowego przekazu, trzeba sięgnąć do genezy zjawisk medialnych i prześledzić rozwój prasy w ujęciu historycznym, także z uwzględnieniem społecznych aspektów tej historii, zgodnie z założeniami sformułowanymi chociażby w znakomitej pracy Petera Burke'a i Asa Briggsa *Społeczna historia mediów*¹. Ewolucja poszczególnych typów mediów oraz momenty przełomowe w ich historii, wpływ mediów na kształtowanie się sfery publicznej, rozwój przemysłu medialnego, zmiana i kontynuacja w progresie mediów masowych, technologia jako czynnik zmiany w sferze medialnej, wpływ wydarzeń politycznych oraz wykreowanych pod ich wpływem instytucji państwa i społeczeństwa na komunikowanie się – oto tylko wybrane zagadnienia, problemy i wyzwania badawcze, których podjęcie ułatwi prasoznawcy opisanie i wyjaśnienie faktów, zjawisk oraz procesów tworzących obecnie sferę komunikowania masowego i wyznaczających reguły jej nieustannego, dynamicznego rozwoju. Mają wszak rację Daniel C. Hallin i Paolo Mancini, pisząc: „Systemy medialne, w nie mniejszym stopniu niż często ściśle powiązane z nimi systemy partyjne, zostały ukształtowane przez te same konflikty społeczne oraz powstałe pod ich wpływem instytucje i wzorce kulturowe. Nie oznacza to, że teraźniejszość została całkowicie ukształtowana przez przeszłość lub że systemy te nie podlegają żadnym

¹ P. Burke, A. Briggs, *Społeczna historia mediów. Od Gutenberga do Internetu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011.

zmianom. Istnieje jednak silny związek pomiędzy wzorcami rozwoju historycznego od początków nowożytności oraz dzisiejszymi modelami systemów medialnych².

Relacje pomiędzy rozwojem mediów a kontekstem polityczno-społecznym stanowią ważny, obszerny i wciąż atrakcyjny dla nauki obszar badań medioznawczych. Badania te podejmują prasoznawcy, historycy, kulturoznawcy, socjologowie, politolodzy, językoznawcy z większości największych ośrodków akademickich w Polsce. Wielu z nich zechciało podzielić się wynikami swoich eksploracji naukowych z Czytelnikami niniejszej publikacji, ogłaszając w niej swoje szkice i rozprawy.

Wyrażamy nadzieję, że niniejsza publikacja stanowić będzie wartościowy element popularyzacji wiedzy z tej dziedziny, stając się cenną pozycją bibliograficzną dla studentów, medioznawców, dziennikarzy oraz wszystkich pasjonatów dziejów prasy, poszukujących wiadomości o historii mediów masowych i jej społecznych determinantach.

Redaktorzy

² D.C. Hallin, P. Mancini, *Systemy medialne. Trzy modele mediów i polityki w ujęciu porównawczym*, przeł. M. Lorek, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2007, s. 306-307.